

ILKKA KANTOLA,chefredaktör
ordförande för
Pensionstagarnas centralförbund

Människor upplevde att de inte har någon betydelse

I tidningen Helsingin Sanomat ingick i januari en artikel om verksamheten på hälsovårdscentralerna. Forskare Laura Kihlström ville utreda hur dagens verklighet ser ut på våra hälsovårdscentraler. Hon hade under ett års tid tillbringat 450 timmar i tre olika hälsovårdscentralers väntrum för att observera, lyssna och göra anteckningar. Dessutom hade hon intervjuat människor. Hon ville klargöra hur vårdreformen upplevs i bashälsovårdens vardag.

Forskaren gjorde observationer både bland klienter och personal på hälsovårdscentralerna. Personalen präglades av yrkeskunskap och ett varmt, mänskligt bemötande av klienterna. Många av dem hade medvetet valt hälsovårdscentralen som sin arbetsplats. "För dem var det viktigt, att på riktigt kunna värna om de svagaste i samhället, arbetet är alltid omväxlande och man behöver inte specialisera sig på endast en sak."

Bland klienterna fanns det många olika slags människor – barnfamiljer seniorer och människor i arbetslivet. Bland klienterna fanns representanter för olika socialgrupper, också välbärgade människor. Alla har inte sjukförsäkring eller tillgång till arbetshälsovården som ger möjligheter att utnyttja privat hälsovårdsservice.

Enligt forskaren är det märkligt hur litet man på det politiska planet talar om behovet av att utveckla bashälsovården. Diskussionerna domineras av utvecklandet av specialistsjukvården och av stora sjukhusprojekt. Samtidigt monteras, i stillhet, bashälsovårdens servicenätverk ned, som om den servicen inte skulle vara viktig för människorna.

Det första som människor vill ha då de kommer till hälsovårdscentralen är en dialog med en människa. En telefonkontakt med en automatisk telefonsvarare är inte en dialog. Då automaten löfte om återuppringning inte förverkligas går dialogen på minus. Då är människors erfarenhet: ingen bryr sig om mig, jag har inget värde.

Enligt forskaren var den mest skakande upptäckten hur de starka erfarenheterna av att sakna ett värde upprepar sig. Känslan av att vara övergiven drabbar vid sidan om klienterna också personalen. Vårdreformens beslutsfattare och verkställande har inte varit intresserade av vad arbetstagarna på hälsovårdscentralerna tycker. Man får en känsla av, att vi har övergett välfärdsstatens grundläggande värderingar. Är det så, att om jag inte producerar något för samhället så förtjänar jag heller inte den här servicen, frågar sig besvikna människor.

Resultaten av Kihlström forskning ligger i linje med den forskning som utförts av EETU, i vilken man kartlade vilka pensionstagarnas värsta farhågor var. Håller humanitet, empati och solidaritet på att försvinna i vårt samhälle?

Enligt forskaren Kihlström "har vi starka belegg för att människornas erfarenheter av vårdservicen på ett bredare plan avspeglar sig på i vilken mån de upplever sig tillhör samhället." Om människornas förtroende för samhället kollapsar kan det ha allvarliga följder också för demokratin.